

21.4.2017

Julkinen - Public

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta  
LiV@eduskunta.fi

## Hallituksen esitys laiksi postilain muuttamisesta, HE 272/2016 vp.

Liikenne- ja viestintävaliokunnan pyytämänä täydentävänä asiantuntijalausuntona postilain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä 272/2016 vp. Posti toteaa seuraavaa.

Ilman sääntelyn keventämistä ja jakelukustannusten nousun estämistä yleispalvelun taloudellinen kestävyys on uhattuna. Ruotsin ja Tanskan tilanne on tästä varoittava esimerkki. Posti haluaa toimia niin, ettei se joudu hakemaan valtiontukea yleispalvelun rahoittamiseksi.

Postilain nykyisiä velvoitteita uudistamalla voidaan hillitä palvelujen tuottamiskustannusten nousua ja siten ylipäättään turvata postinjakelun säilyminen koko maassa myös tulevaisuudessa.

### Kilpailutusmenettely ja aluemäärittely

Postilain muutoksilla ei tule aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia yleispalvelun tarjoajan tuotantoprosessissa. Myös käsiteltävänä olevassa lakiesityksessä korostetaan, että lain tavoitteena on alentaa yleispalvelun järjestämisestä koituvia kustannuksia. Asiakkaatkin odottavat Postilta kustannustehokasta jakelua. Ehdotettu sanomalehtien varhaisjakelualueisiin perustuva pakollinen hankintamenettely ja siihen liittyvä aluemäärittely uhkaa kuitenkin johtaa uusiin ylimääräisiin jakelukustannuksiin.

Postin kannalta ehdotettu pakollinen kilpailutusmenettely näyttää johtavan kaikissa toteutusvaihtoehdoissa lisäkustannuksiin nykYTEknologialla. Ehdotetun uuden hankintamenettelyn ja tuotantoprosessin alueellinen eriyttäminen sanomalehtien varhaisjakelualueiden mukaisesti aiheuttaisi Postille merkittävän lisäkustannuksen, jos aluemäärittelyssä ei hyödynnetä postinumeroaluejakoa. Postin perusjakelun tuotannon prosessit ja tietojärjestelmät perustuvat tällä hetkellä täysin postinumeroihin. Kuten Posti on aiemmassa lausunnossaan todennut, muun kuin postinumeroaluejaon käyttäminen tarkoittaisi tehokkaan koneellisen prosessin sijaan ylimääräisiä manuaalisia työvaiheita, mistä aiheutuisi nykyisillä volyymeilla ja teknologioilla arviolta 7 miljoonan euron lisäkustannus. Tämä olisi ongelmallista, sillä asiakkaat eivät ole tälläkään hetkellä valmiita maksamaan lisääntyviä jakelukustannuksia, vaan Postilta vaaditaan tehostamista kustannusten hillitsemiseksi. Posti luonnollisesti pyrkii kaikin tavoin kehittämään toimintaansa ja löytämään uusia kustannussäästöjä.

**Postinumeroilla on kriittinen merkitys postilähetysten tuotantoprosessille ja sen kustannuksille.**

21.4.2017

Julkinen - Public

Muu kuin postinumeroihin perustuva aluejako tarkoittaisi, että alueiden määrittely jouduttaisiin tekemään osoitekohtaisesti kaikkien Suomen noin kolmen miljoonan jakelupisteen osalta. Muutoinkin sanomalehtien jakeluun perustuva aluemäärittely on osoittautumassa erittäin vaikeasti hallittavaksi kriteeriksi niin jakeluyrityksille kuin Viestintävirastollekin. Postilaissa ei ole määritelty sanomalehtiä eikä niiden varhaisjakelua. Sanomalehtien jakelumarkkina ei ole aiemmin ollut Viestintäviraston valvonnassa tai selvitettävänä. Tilattujen sanomalehtien markkina on lisäksi muuttumassa vauhdilla, ja sen tulevaisuuden kehitystä on vaikea ennakoida.

Näillä perusteilla Posti on esittänyt, että **valiokunta mietinnössään ohjaa aluemäärittelyn tehtäväksi postinumeroalueita hyödyntäen.**

**Posti ehdottaa edelleen 17 § 2 momentin säätämistä määräaikaisena 2 vuoden ajaksi** ehdotuksen vaikutuksiin liittyvien epävarmuuksien ja markkinoiden nopean muuttumisen vuoksi.

#### Postinumerojärjestelmästä

Postilähetysten ohjaus perustui 1970-luvun alkuun asti paikannimeen. (Esimerkiksi Väinämöisenkatu 10, Lauritsala on nykyisin Väinämöisenkatu 10, 53300 Lappeenranta.) Postinumerojärjestelmä otettiin virallisesti käyttöön 1.1.1973. Postinumerot muodostettiin sen mukaan, missä oli Postin kiinteä toimipiste. Kiinteä toimipiste puolestaan perustui asutukseen. Toisaalta postinumeron alueella saattaa olla hyvin pieni väestömäärä, esimerkiksi sairaaloissa oli muutaman tunnin päivässä auki oleva postin toimipiste ja niilläkin oli oma postinumero. Postinumeroihin ei vuosien saatossa ole tehty suuria muutoksia.

Postinumero on Suomessa viidestä numerosta muodostuva koodi, joka merkitään osoitetoimipaikan nimen eteen (esim. 00100 HELSINKI). Suomi on jaettu postinumeroalueisiin, joissa kukin postinumero kattaa yhtenäisen maantieteellisen alueen. Postinumeron kaksi ensimmäistä numeroa määrittelevät tällöin, millä alueella postinumeron mukainen paikkakunta sijaitsee. Postinumeron kolme viimeistä numeroa kertovat, mihin postinumeroalueen sisällä olevaan osoitetoimipaikkaan lähetys on matkalla. Numerotunnuksen lisäksi osoitteissa käytetään myös osoitetoimipaikan nimeä.

Postinumeroalueen rajat eivät ole samat kuin kuntarajat, sillä sama postinumero voi jakaantua esimerkiksi kahden tai useamman kunnan alueelle. Samoin kunnan alueella voi olla useita erilaisia osoitetoimipaikan nimiä. Katuosoitteeseen ja maantieteelliseen sijaintiin kytkettyjä postinumeroita on tällä hetkellä käytössä noin 3000 kappaletta.

Paljon postia saavilla yrityksillä voi olla käytössä oma postinumero, joka koostuu numerosta ja yrityksen nimestä. Näitä yrityspostinumeroita ei ole sidottu tiettyyn alueeseen tai toimipaikkaan, vaan niiden käyttö perustuu asiakkaan kanssa tehtyyn sopimukseen. Postilokeroilla ja pakettiautomaateilla on postinohjauksen vuoksi käytössä omat postinumeronsa. Lisäksi on käytössä vähäinen määrä teknisiä postin ohjaukseen tarpeellisia ohjauspostinumeroita.

21.4.2017

Julkinen - Public

### Postinumeroiden käytöstä

Postinumero on Postille keskeinen lajittelu-, ohjaus- ja jakelutieto kirjeiden, pakettien ja lehtien lajittelussa sekä kuljetusten ohjauksessa. Kaikki jakelu perustuu osoiterekisterin ja postinumerorekisterin yhdistämiseen, sillä osoitteet on aina kytketty postinumeroon. Postinumeron muutos näkyy osoitevirheinä lähetyksissä jopa usean vuoden ajan.

Myös postin lähettäjiille ja vastaanottajille postinumero on keskeinen asiakas-rajapintatieto muun muassa palvelujen saatavuudesta ja lähetysten noutopisteistä.

### Postinumeroiden muuttamisesta

Pienenhköjä muutoksia postinumeroihin ja toimipaikkojen nimiin tapahtuu lähes joka kuukausi. Muutostarpeita postinumeroon tai postinumeroalueen nimeen voi tulla asukkailta, asukas- ja kyläyhdistyksiltä tai kunnilta. Uuden postinumeroalueen perustamisesta tai vanhan postinumeron lakkautuksesta tai postinumeroalueen rajojen muutoksesta aloitteen voi tehdä myös Posti. Postinumeroon tehtävä muutos voi koskea osoitetoimipaikan nimeä, postinumeroalueen rajoja, uuden postinumeron perustamista tai postinumeron lakkautusta. Suurin osa muutoksista johtuu uusien asuinalueiden perustamisesta tai tieyhteyden muuttumisesta. Osa muutoksista perustuu asukkaiden toivomukseen helpommin tavoitettavasta asiointipisteestä. Tällöin jonkun tiealueen postinumero muuttuu. Suurimmat yksittäiset muutokset on tehty yhdessä kyseisen kaupungin kanssa. Postinumeron nimimuutokset perustuvat kunnasta tulevaan päätökseen. Ennen muutosten toteuttamista selvitetään sen vaikutukset sekä postinkululle että alueen asukkaille, yrityksille ja kunnalle.

Posti on pyrkinyt välttämään postinumerojärjestelmän muutoksia niistä asiakkaille ja yhteiskunnalle aiheutuvien merkittävien kustannusten ja toiminnallisten vaikutusten vuoksi. Postinumerojärjestelmän muuttamisen on silti jatkossakin oltava riittävän joustavaa, jotta postinjakelun prosesseja voidaan toteuttaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Postinumerojärjestelmän ylläpidon osalta kustannustehokkain tapa on säilyttää se Postilla, mutta samalla päätöksenteon avoimuutta samoin kuin eri tahojen vaikutusmahdollisuutta esitysten tekemiseen ja päätöksentekoon voidaan edelleen parantaa itsesääntelytoimien kautta.

Posti Oy  
Postipalvelut

Kaj Kulp  
johtaja, kirje- ja markkinointipalvelut